

Sysselemaanens retningslinjer for våpen og beskyttelses- og skremmemidler mot isbjørn

Vedtatt og trer i kraft 12. oktober 2015 i medhold av lov 9. juni 1961 nr. 1 om skytevåpen og ammunisjon m.v. (våpenloven) §§ 7, 13, 16 m.v., forskrift 25. juni 2009 nr. 904 om skytevåpen, våpendeler og ammunisjon mv. (våpenforskriften) § 19 og lov 15. juni 2001 nr. 79 om miljøvern på Svalbard (svalbardmiljøloven) § 30 a.

1. Innledning

Sysselemaanen nedsatte i 2014 et arbeidsutvalg som fikk som mandat å utrede grunnlaget for å tillate ulike former for nye midler til isbjørnbeskyttelse samt å gjennomgå eksisterende retningslinjer med det formål å oppdatere disse. De følgende retningslinjene er resultatet av den faktainnhentingen og de drøftelsene arbeidsutvalget har gjort og utgjør Sysselemaanens samlede regulering av de vanligste våpnene og skremme- og beskyttelsesmidlene som brukes til isbjørnsikring i dag.

Retningslinjene er fastsatt på grunnlag av det alminnelige våpenregleverket, men på visse punkter har Sysselemaanen fastsatt egne retningslinjer i fravær av uttrykkelig lovregulering. Retningslinjene bygger også på anbefalinger fra andre fagmyndigheter som Politidirektoratet og Forsvarets logistikkorganisasjon.

2. Våpentyper

2.1. Rifle

- Rifle er tillatt å erverve, bruke, omsette og innføre til bruk som isbjørnbeskyttelse på Svalbard i medhold av våpenloven og våpenforskriften.
- Rifle til isbjørnbeskyttelse skal som et minimum være av kaliber .308W eller 30-06 (7,62 mm). For rifle skal det brukes ekspanderende kule med kulevekt minimum 11,5 g. Krav til anslagsenergi skal være 2700 J målt på 100 m avstand.
- Av hensyn til presisjon, rekkevidde, funksjonalitet under kalde forhold og stoppkraft anbefaler Sysselemaanen rifle som primært beskyttelsesmiddel mot isbjørn fremfor andre våpentyper.
- Det er tillatt å leie ut rifle. Se nærmere fastsatte vilkår under kapittel 4.

2.2. Haglegevær

- Haglegevær er tillatt å erverve, bruke, omsette og innføre til bruk som isbjørnbeskyttelse på Svalbard i medhold av våpenloven og våpenforskriften.
- Haglegevær til bruk som isbjørnbeskyttelse skal minimum være av kaliber 12 og bør minst ha magasin til fire skudd (automat- og pumpehagler). Det anbefales å bruke «slugs» (hagleammunisjon med ett prosjektil) til isbjørnbeskyttelse.

- Sysselmannen gjør samtidig oppmerksom på at de fleste magasinhagler vil være utsatt for ising og kondensproblemer, og krever mer av forbyggende vedlikehold for å fungere under vanskelige forhold. Sammenholdt med at haglegeværer har mindre presise siktemidler og begrenset rekkevidde anbefaler Sysselmannen å bruke rifle som primært beskyttelsesmiddel mot isbjørn.
- Sysselmannen fraråder bruk av dobbeltløpet hagle til isbjørnbeskyttelse av hensyn til antall tilgjengelige skudd.
- Det er ikke tillatt å leie ut haglegevær til isbjørnbeskyttelse.

2.3. Enhåndsvåpen/revolver

- Enhåndsvåpen til konkurranse- og øvelsesformål kan lovlig brukes i felt til isbjørnbeskyttelse etter særskilt tillatelse fra Sysselmannen.
- Slikt kombinert bruksformål skal fremgå uttrykkelig av våpentillatelsen og må søkes hos Sysselmannen. For å få innvilget slik tillatelse må søkeren oppfylle kravene til dokumentert aktivitet i godkjent skytterforening.
- Enhåndsvåpen som søkes brukt til isbjørnbeskyttelse skal minimum ha kaliber 44.
- Ammunisjon som skal brukes til isbjørnbeskyttelse skal ha minimumsvekt 15,5 g og munningsenergi minimum 1200 J.
- Innehavere av konkurranse- og øvelsesvåpen må innen ett år fra den tid Sysselmannen bestemmer dokumentere at minimumskrav for aktivitet i skytterforening er oppfylt før de kan godkjennes til isbjørnbeskyttelse.
- Krav til dokumentert aktivitet er som følger: *Minst 4 fremmøter pr. år (organisert trening eller stevne) i pistolklubb (evt. gruppe i pistolklubb) som er tilsluttet det forbund som har skyting med det aktuelle våpen på sitt program. Ved medlemskap i/tilslutning til flere forbund kreves det minst 4 fremmøter (organisert trening eller stevne) pr. år pr. forbund.*
- For innehavere som ikke oppfyller kravene til dokumentert øvelsesskyting innen fristen fastsatt av Sysselmannen kan våpentillatelsen bli tilbakekalt og våpenet måtte selges eller innleveres.
- Ved nye søknader om erverv av enhåndsvåpen til kombinert konkurranse- og øvelsesformål og isbjørnbeskyttelsesformål stilles det krav om at søker må dokumentere 12 måneders aktivt medlemskap i forening tilsluttet godkjent skytterorganisasjon. Etter det gjelder de alminnelige krav til fortsatt dokumentert aktivitet i slik forening.
- Praksis med å innvilge tillatelse til enhåndsvåpen utelukkende til isbjørnbeskyttelse for fangstfolk og i andre særlige tilfeller videreføres. Øvrige tillatelser kun til isbjørnbeskyttelse blir ikke innvilget.
- Det er ikke tillatt å leie ut enhåndsvåpen til isbjørnbeskyttelse.

3. Ammunisjon og andre skremmemidler

3.1. Gummikuler til haglegevær

- Gummikuler til hagle er tillatt å erverve, bruke, omsette og innføre til isbjørnbeskyttelse på linje med annen lovlig ammunisjon.
- Ved kjøp av gummikuler er forhandler pålagt å informere om ammunisjonens tekniske egenskaper og begrensninger, herunder at påskyting av bjørn med formål å skremme skal skje mot dyrets bakpart om mulig for å unngå skade på dyret.
- Forhandler er pliktig til å opplyse om at hagle med gummikuler utelukkende må anses som et sekundært og defensivt beskyttelsesmiddel.

3.2. Bjørnespray/pepperkuler

- Bruk, omsetning og innførsel av bjørnespray og pepperkuler til isbjørnbeskyttelse på Svalbard er ikke tillatt. Sysselmannen jobber med å utrede reguleringen av bjørnespray/pepperkuler til isbjørnbeskyttelse.

3.3. Signalpistol, signalpenn og snublebluss

- Erverv, bruk, omsetning og innførsel av signalpistol, signalpenn og snublebluss er tillatt som beskyttelsesmidler mot isbjørn for enhver over 18 år.
- Utlån av signalpistol til ungdom mellom 16-18 år kan tillates på følgende vilkår:
 - Personen må være over 16 år.
 - Personen må være fastboende.
 - Personen må ha skriftlig samtykke fra sine foresatte.
 - Personen skal ha gjennomført trening med signalpistol før samtykke fra foresatte gis.
- Utleie av signalpistol til ungdom under 18 år er ikke tillatt, ref. kapittel 4 under.

4. Utleie av våpen og skremmemidler m.m.

4.1. Rifle

Det er ikke tillatt å leie ut andre våpentyper enn rifle godkjent til isbjørnbeskyttelse, jf. kapittel 2.1. over. Det kan kun leies ut våpen til bruk til isbjørnbeskyttelse. Det er ikke tillatt å leie ut våpen til jaktformål.

Utleie av rifle kan skje på følgende vilkår:

Utleie til privatpersoner:

- Utleie av våpen kan kun gjøres av våpenforhandlere med bevilling.
- Rifle egnet til isbjørnbeskyttelse kan leies ut i en periode på inntil 6 måneder til person som er over 18 år og som har politiets tillatelse til å leie våpen eller som har norsk våpenkort,

europaisk våpenpass eller annen dokumentasjon som viser at personen har tillatelse til å inneha våpen i sitt hjemland.

- Leid våpen kan ikke overlates til andre.
- Utleier skal innføre låntakers navn, våpenkortets nummer og utstedende myndighet i en fortløpende fortegnelse over alle utlån. Utleier skal gi låntaker en datert og underskrevet erklæring.
- Utlånserklæringen skal inneholde:
 - a) långiverens og låntakerens navn og adresse,
 - b) långiverens våpenkort (nummer og utstedende myndighet),
 - c) art, kaliber, fabrikkmerke og nummer på det våpen som er lånt ut,
 - d) hva våpenet skal brukes til,
 - e) for hvilket tidsrom våpenet er lånt ut.
- Utlånserklæringen gjelder som våpenkort og skal på forlangende av politiet vises frem for kontroll. Låntaker skal alltid ha med seg utlånserklæring når han bærer eller fører med seg skytevåpen eller ammunisjon.

Utleie til turoperatører og forskningsinstitusjoner:

- Rifle egnet til isbjørnbeskyttelse kan leies ut i en periode på inntil 6 måneder til ansvarlig person hos turoperatør eller forskningsinstitusjon som i sitt arbeid har behov for våpen til beskyttelse for seg, andre ansatte eller kunder.
- Den ansvarlige må være over 18 år og ha politiets tillatelse til å leie våpen eller være innehaver av norsk våpenkort, europeisk våpenpass eller annen dokumentasjon som viser at personen har tillatelse til å inneha våpen i sitt hjemland.
- Utleier skal innføre den ansvarliges navn, vedkommendes evt. våpenkortnummer og utstedende myndighet i en fortløpende fortegnelse over alle utlån.
- Utleier skal gi mottakeren en datert og underskrevet kontrollseddel. Kontrollseddelen skal gi opplysning om:
 - a) långiverens og låntakerens navn og adresse,
 - b) långiverens våpenkort (nummer og utstedende myndighet),
 - c) art, kaliber, fabrikkmerke og nummer på de våpen som er lånt ut,
 - d) hva våpnene skal brukes til,
 - e) for hvilket tidsrom våpnene er lånt ut.
- Kontrollseddelen gjelder som våpenkort og skal på forlangende av politiet vises frem for kontroll. Låntaker skal alltid ha med seg kontrollseddel når han bærer eller fører med seg skytevåpen eller ammunisjon.
- Utleier må føre utlånsliste. Utlånslisten skal gi opplysninger om:
 - a) leietakers navn og organisasjonsnummer,
 - b) hvem som er ansvarlig for institusjonens våpen (våpendeler).
 - c) hvilke vilkår våpnene er utlånt på - våpenkort eller tillatelse fra Sysselemanden
- Leietaker må føre fortløpende fortegnelse over:

- a) mottakernes navn,
 - b) de utleverte våpens (våpendelers) art, kaliber, fabrikkmerke og nummer,
 - c) dato for utlån, og
 - d) dato for innlevering.
- Til utlånslisten skal det vedlegges en fortegnelse over de personer som er berettiget til å benytte våpnene. Utleier skal ha kopi av denne fortegnelsen.

Generelle retningslinjer:

- Utleier forplikter seg til å føre løpende protokoll/register over de våpen som leies ut.
- Det forutsettes at låntaker kan forevise gyldig legitimasjon i forbindelse med utlånet.
- Utleier anbefales å ta kopi av gyldig legitimasjon med bilde som oppbevares inntil våpen returneres.
- I forbindelse med utleie, kan ammunisjon i rimelig mengde selges/overlates til leietaker.
- Utleier skal ved hvert våpenutleie gjennomgå Sysselmannens sjekklister for våpenutleie. Det påligger utleier å forvise seg om at leietaker kan håndtere våpen på en sikker og forsvarlig måte og gi nødvendig instruksjon i behandling av det/de utleide våpen.
- Fjernoppbevaring av våpen for utenlandske våpeneiere skal ikke lenger være tillatt og de som tilbyr slik lagring må gi varsel til våpeneier om dette. Dersom våpeneier ikke foretar seg noe for å bringe forholdet i orden (henting eller salg av våpenet) skal Sysselmannen gis varsel om dette til videre oppfølging.

4.2. Signalpistol

- Personer over 18 år kan leie signalpistol. For utlån av signalpistol til ungdommer mellom 16 og 18 år som nevnt i kapittel 3.3. må foreldre fortsatt stå som leietakere.
- Det påligger utleier å forvise seg om at leietaker kan håndtere signalpistol på en sikker og forsvarlig måte og gi nødvendig instruksjon i behandling av utstyret.